

Sygn. akt I CZ 67/15

POSTANOWIENIE

Dnia 13 sierpnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Górski (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku T. J. i K. K.
przy uczestnictwie J. M.
o stwierdzenie nabycia spadku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 13 sierpnia 2015 r.,
zażalenia uczestnika postępowania
na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 13 kwietnia 2015 r., sygn. akt V Ca 2308/13,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 13 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w Warszawie odrzucił na podstawie art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹ i z art. 394 § 2 k.p.c. jako spóźnione zażalenie uczestnika postępowania J. M. na postanowienie tego Sądu z dnia 8 stycznia 2015 r. Tym ostatnim postanowieniem Sąd odmówił przywrócenia uczestnikowi terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie postanowienia z dnia 28 listopada 2014 r., oddalającego jego apelację w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po M.M. oraz odrzucił jego wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia tego orzeczenia.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wyjaśnił, że tygodniowy termin do wniesienia zażalenia należało liczyć od doręczenia odpisu postanowienia z dnia 8 stycznia 2015 r. pełnomocnikowi uczestnika, co miało miejsce w dniu 24 lutego 2015 r. Termin do wniesienia zażalenia upłynął więc w dniu 3 marca 2015 r. Zażalenie zostało zaś wniesione przez pełnomocnika uczestnika w dniu 16 marca 2015 r., już po terminie. Sąd odnotował fakt doręczenia odpisu postanowienia z uzasadnieniem także uczestnikowi - w dniu 10 marca 2015 r. - jednak czynność tę uznał za pozbawioną znaczenia, gdyż w wypadku ustanowienia pełnomocnika procesowego zgodnie z art. 133 § 3 k.p.c. skutek prawny wywołuje jedynie doręczenie dokonane do rąk pełnomocnika.

Uczestnik złożył zażalenie na powyższe postanowienie domagając się jego zmiany i uznania wniesionego zażalenia za złożone w terminie oraz uwzględnienia go. Zarzucił naruszenie art. 133 § 3 k.p.c. i art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹ i w zw. z art. 394 § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesione przez skarżącego zażalenie uznać należy za dopuszczalne na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. Postanowienie odrzucające zażalenie na postanowienie odrzucające wniosek o sporządzenie uzasadnienia postanowienia orzekającego co do istoty sprawy w sprawie z zakresu prawa spadkowego zalicza się do postanowień kończących postępowanie w sprawie, w której przysługuje skarga kasacyjna na podstawie art. 519¹ § 1 k.p.c.

Odrzucenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia zamyka drogę do zaskarżenia postanowienia merytorycznego skargą kasacyjną (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2008 r., I CZSK 342/08, z dnia 9 grudnia 2011 r., III CZ 71/11, i z dnia 7 marca 2013 r., II CZ 194/12, nie publ.). Przysługuje więc na nie zażalenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2012 r., V CZ 15/12, nie publ.). Treść odrzuconego zażalenia wskazywała przy tym, że podstawowym żądaniem skarżącego było poddanie kontroli prawidłowości odmowy przywrócenia mu terminu do złożenia wniosku, co stanowiło zagadnienie, które mogło stanowić przedmiot oceny sądu odwoławczego w postępowaniu kwestionującym odrzucenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia, na podstawie odpowiednio stosowanego art. 380 k.p.c.

Zażalenie uczestnika nie może jednak zostać uwzględnione. Skarżący podnosi, że zażalenie złożył w terminie, ponieważ decydujące znaczenie przypisać należało doręczeniu odpisu postanowienia z dnia 8 stycznia 2015 r. z uzasadnieniem uczestnikowi, a nie jego pełnomocnikowi z urzędu, ponieważ umocowanie pełnomocnika wygasło na podstawie art. 118 § 2 k.p.c. z chwilą ogłoszenia przez Sąd drugiej instancji w dniu 28 listopada 2014 r. postanowienia o oddaleniu apelacji uczestnika. Od tej chwili doręczenia powinny następować do rąk uczestnika.

Z poglądem tym nie można się zgodzić. Wprawdzie dosłowne brzmienie art. 118 § 2 k.p.c. mogłoby wskazywać, że adwokat ustanowiony przez Sąd jest obowiązany zastępować stronę do prawomocnego zakończenia postępowania rozumianego jako moment uprawomocnienia się orzeczenia kończącego sprawę, jednak w orzecznictwie Sądu Najwyższego ukształtował się pogląd uwzględniający funkcjonalnie pojmowane obowiązki pełnomocnika z urzędu, który winien służyć stronie pomocą także w później wykonywanych czynnościach, które odnoszą się do orzeczenia wydanego w postępowaniu objętym jego umocowaniem i nie wykraczają poza granice tego postępowania (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008/11/22; postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2012 r., II CZ 148/11, nie publ.). Do takich czynności należy zgłoszenie wniosku o doręczenie uzasadnienia orzeczenia i udział w postępowaniu o przywrócenie terminu do

złożenia takiego wniosku, wraz z ewentualnymi czynnościami odwoławczymi wymagającymi prowadzenia postępowania zażaleniowego. Słusznie więc postąpił Sąd Okręgowy doręczając odpis postanowienia pełnomocnikowi z urzędu uczestnika i licząc termin do wniesienia zażalenia od tego doręczenia. W zakresie czynności objętych umocowaniem skuteczne są jedynie doręczenia dokonywane do rąk pełnomocnika, chyba że uczestnik złożyłby sądowi oświadczenie o rezygnacji z pomocy pełnomocnika, czego jednak w niniejszej sprawie nie uczynił.

Z przytoczonych względów na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. zażalenie należało oddalić.